

Pastoraat in de gevangenis en de nazorg.

Ik vind het fijn vanavond in uw midden te mogen zijn om iets te vertellen over mijn werk als past. geestelijk verzorger binnen de inrichtingen van justitie.

Spreken over gevangenen kan emoties oproepen. Want wij worden dagelijks geconfronteerd via de nieuwsmedia met mensen die strafbare feiten begaan. En die feiten kunnen zeer ~~ingrijpend~~ ingrijpend zijn en verstrekkende gevolgen hebben voor de slachtoffers.

Ik kan in mijn inleiding niet alles behandelen wat met criminaliteit te maken heeft. Dingen die ~~naar uw gevoel~~ blijven liggen kunnen ~~we~~ in de discussie aan de orde laten komen.

Ik ben werkzaam als prot.geestelijk verzorger in de gevangenis van Scheveningen en in het Huis van Bewaring in 's-Herbosch. Scheveningen telt naast de gevangenis nog vier andere inrichtingen: PSC, Sprang, HvB volwassenen, PZH.

In een Huis van Bewaring verblijven mensen die worden verdacht van een strafbaar feit en in afwachting zijn van hun proces.

In een gevangenis verblijven mensen die zoals dat heet zijn afgestraft.

Er zijn geestelijk verzorgers van onze scheiden signatuur: Prpt. RK, HV, joden, sinds kort islamieten.

Iedere gedetineerde kan zelf kiezen voor een contact met een geestelijk verzorger.

Naast de identiteitgebonden geestelijk verzorgers zijn ~~ook~~ anderen beschikbaar om de zoals dat genoemd wordt resocialisatie van de gedetineerden te begeleiden:

~~xxxxxxx~~ reclasseringsambtenaren (zowel binnen als buiten de inrichting) psycholoog, onderwijzer, soc. cultureel werker. En ook is er een ontwikkeling om het personeel van de bewaking en de arbeid nadrukkelijker bij de begeleiding van de gedetineerde te betrekken.

Temidden van deze ^{hulpverlening} ~~medewerkers~~ zal het pastoraat een eigen identiteit moeten hebben. En over deze eigen identiteit van het pastoraat -tegen de achtergrond van de bijzondere situatie- waarin dit plaats vindt zou ik het vanavond met u willen hebben.

Allereerst zou ik enkele opmerkingen willen maken over de situatie. Een detentie situatie wordt gekenmerkt door het ontbreken van vrijheden: je hebt een zeer beperkt contact met de buitenwereld. Dingen die je in het gewone leven op eigen initiatief kunt doen als je daar behoefte aan hebt: het leggen van contacten met anderen, het onderhouden van relaties

Zijn in zeer beperkte mate mogelijk.

Dat maakt een detentie zwaar. ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Daar komt bij dat het leven binnen de muren vaak een heel eigen aard heeft: een cultuur van de sterke mannen, die niet zo zwak zijn, zodat gevoelens die je hebt, onzekerheden, angst moeilijk onderling uitwisselbaar zijn.

Dat alles brengt met zich mee dat je sterk op jezelf bent aangezien temidden van anderen die vaak al genoeg aan hun eigen problemen hebben. In een detentie situatie is het moeilijk een stabiel levenspatroon te ontwikkelen of te ervaren:

"waar zal je vrouw zijn als je haar belt en niet thuis treft?"
hoe zal je vrouw een ruzie tijdens het bezoek verwerken; de bezoektijd is afgelopen en je hebt geen kans meer om het goed uit te praten; je zegt niet alles wat je denkt en voelt, want je bent maar zo kort bij elkaar, en je weet niet of je wat je uitspreekt met elkaar aankunt; zal je vrouw het volhouden?

In een HvB komen daar vaak nog weer andere onzekerheden bij: je huis, je huisraad, hoe zullen het huis opvatten, hoe lang zul je krijgen?

Bg

Mensen die met de justitie in aanraking komen gaat het vaak niet om een incident. Er is een geschiedenis aan vooraf gegaan. Vaak tragisch en aangrijpend.

Jonge mensen die zijn opgegroeid in een gezin, waarin zij de gebrokenheid van het leven aan den lijve moesten ervaren.

uit
onmacht

Een jeugd waarin alles ontbrak wat er had moeten zijn om naar volwassenheid toe te kunnen groeien: niet gewenst, verwaarloosd verwend om schuldgevoelens af te kopen, geen duidelijk en herkenbaar opvoedingspatroon, geen voorgeleefde hanteerbare normen en waarden.

Ik ontmoet veel mensen die altijd kansarm zijn geweest in veel opzichten: thuis, omgeving, maatschappij, geen werk en ook geen kans op werk, veroordeeld tot een uitkering en levend in kraakpanden of afbraakbuurten tegen woekerprijzen.

Weinig mensen die echt op jou uit zijn: om jou aan het licht te brengen. Een milien wens je het nu kunt loskomen.

En dan nog de geheel eigen problematiek van de culturele minderheden.

Het gaat vaak om mensen die niet goed in staat zijn de vici-euze cirkel waarin hun bestaan zich afspeelt op eigen kracht te doorbreken. Daar komt nog bij dat er weinig of geen kansen zijn in de maatschappij voor iemand die heeft vastgezeten en een nieuw bestaan wil opbouwen.

De meesten hebben de ervaring dat het hen blijft achtervolgen en dat de straf pas goed begint als die is uitgezeten.

←
shewking
vastgelopen

Pastoraat in de gevangenis betekent: in persoonlijke gesprekken, groeps gesprekken en kerkdiensten het evangelie van Jezus Chr. de VERZOENER en HEELMAKER van het mensenleven, dat evangelie doorgeven en samen met de mensen zoeken naar de betekenis daarvan voor hun leven.

Een gevangene is een mens -voor velen is dat niet vanzelfsprekend om hem zo te zien. Een mens met een verleden, een heden en nu eens wel en dan weer geen verwachting van een zinvolle toekomst.

Het komt vaak aan op luisteren en de ander helpen vertellen en onder woorden brengen, ontdekken ook waar het geknakt en gebroken is. Ervaringen van pijn delen, begrip opbrengen. Maar vooral ook daar niet in blijven steken ook samen zoeken naar zijn eigen rol in z'n geschiedenis, zijn verantwoordelijkheid. En vooral ook nadenken over keuzen en bijbelse waarden die een mens van ons maken zoals we bedoeld zijn.

Naast het individueel pastoraat is er het groepspastoraat. En daarbij wil ik een naar mening uiterst belangrijke inzet van het justitiepastoraat onderstrepen.

Justitie-pastoraat helpt mensen ontdekken dat de wereld groter is dan de gevangenis. Justitiepastoraat oriënteert mensen op de wereld buiten de gevangenis en naar de eigen aard van dat pastoraat ook op de gemeente van Jezus Christus die haar opdracht te vervullen heeft ten dienste van de wereld.

Dat betekent dat justitiepastoraat en gemeente op elkaar betrokken dienen te zijn. De "gemeente" die zich binnen vormt en de gemeente buiten staan tot elkaar in relatie.

↙
bedragen
waart
door

Dat is geen eenrichtingsverkeer: de gemeente die uit barmhertigheid een aantal vastgelopen mensen niet uit het oog verliest.

Maar dat is tweerichtingsverkeer. Ook de gemeente binnen de muren kan op een eigen wijze iets te betekenen voor de gemeente aan gene zijde van de muren.

Ik noem u vanuit de gezichtshoek vier mogelijkheden, waarin gemeente binnen en buiten in wisselwerking en wederzijdse assistentie op elkaar betrokken kunnen zijn

I. Kerkdiensten. Van zondag tot zondag worden in de Huizen van Bewaring en gevangenis kerkdiensten gehouden.

Deze diensten worden trouw door de mensen bezocht

Het is een viering met gebeden, liederen lezingen en uitleg. Wat mij telkens weer opvalt daarbij is, dat er zo'n intense belangstelling is voor het verhaal uit de bijbel.

Velen ervaren een kerkdienst als een heilzaam moment temidd en van spanning, sleur, oppervlakkigheid, hardheid.

In Scheveningen beginnen we de dienst met koffie en de ~~jam~~ mensen nemen zelf platen mee. Dan aan tafeltjes gezeten en hij kaarslicht het hoge spel van de liturgie.

wezenlijk
deel
van
de
dienst
ontwekelt

Heel wezenlijk daarbij is de aanwezigheid iedere zondag van een vaste groep van 10 mensen van buiten.

Die komen daar niet om mensen te bekeren, maar ze komen er om door hun aanwezigheid het evangelie te verkondigen:

Ze tonen in hun persoon de verbondenheid die er blijft met de gemeente van JC, ze breken voor een moment de sfeer van het gevangen zijn open: in een samen beleven van en orientatie op de komende gemeenschap met Christus.

Het blijkt telkens weer dat mensen van buiten die de diensten bezoeken ook voor zichzelf en hun eigen geloofsbeleving ~~hij~~ hun participatie in de gevangenisgemeente heel wezenlijke ervaringen opdoen

"ag ik u een ervaring van een bezoeker noemen:

Hij had langzaam wat contact gelegd met een Turkse man, die geen woord Nederlands sprak. In gebarentaal probeerden ze met elkaar te communiceren. Ook tijdens het lied uit het Liedboek keek hij wel mee, maar hij kon uiteraard niet meezingen:

Totdat hij na enkele weken in het Lied, Cor 21: Alles wat adem heeft love de "ere": het "alleluja ging meezingen.

Deze simpele ervaring en tegelijks zo groots geeft denk ik den heel diepe betekenis aan van wat de gemeente kan doen als zij zich open stelt en over haar eigen grenzen heenreikt: dat mensen gaan meezingen in koor van stemmen, zich door de liturgie en de gemeenschap laten uitnodigen om hun stem en hun leven te laten meeklinken op de woorden die van God naar de mensen toe uitgaan.

Als tweede mogelijkheid van participatie noem ik de catechese of gespreksbijeenkomsten.

In de gevangenis ga ik binnenkort van start met een gespreks-groep. In het Huis van Bewaring komen wekelijks twee gespreks-groepen bijeen van 16 personen. Meestal stel ik daar het thema van de kerkdienst van de zondag erop aan de orde. Zo functioneert deze gespreks-groep tegelijk als voorbereidings-groep van de kerkdienst.

Ook hier is de betekenis van participatie van gemeenteleden van buiten groot. Ze brengen als het ware de wereld van buiten mee de gevangenis in. ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Het kan een verbreding geven aan het gesprek van alledag binnen de inrichting. En hun aanwezigheid als representanten van een groter geheel kan een gevoel van afgeschreven zijn en je daarnaar gaan gedragen, ook wat doorbreken. Voorbeeld van groep Wateringen: wederzijdse assistentie

Een derde mogelijkheid van wederzijdse assistentie is het dienst der offeranden-projekt.

De mensen die de kerkdienst bezoeken beschikken niet over contant geld, zodat er geen collecte in de gebruikelijke zin kan worden gehouden

En toch is de inzameling der gaven naar mijn gevoel een wezenlijk onderdeel van elke viering. Het evangelie doet een beroep op ieder van ons - dus ook op gevangenen - om medeverantwoordelijkheid te dragen voor de dienst van de gemeente in de wereld.

Om die medeverantwoordelijkheid inhoud te kunnen geven wordt in het HvB speelgoed gemaakt voor het kindertehuis Casa materna in Napels. Tijdens de inzameling der gaven wordt het speelgoed naar voren gebracht als bijdrage in de dienst van de gemeente in de gehele wereld.

In de gevangenis doen we datzelfde, maar dan met zelfgemaakt aardewerk. Het aardewerk wordt met verjaardagen gebracht door medewerkers aan bejaarden in het bejaardencentrum Uitzicht. Dit projekt heeft een echt wederzijds karakter.

Als thema van mijn inleiding koos ik: Pastoraat in de gevangenis en nazorg. Tenslotte nog iets over wat de kerk kan doen aan nazorg. Of zo u wilt voorzorg.

Voorzorg namelijk dat mensen weer terugvallen in een ~~aan~~ zichzelf en anderen schadend gedrag.

Velen hebben het na hun detentie moeilijk. Moeilijk om aan de slag te komen, moeilijk om een huis te vinden, moeilijk om een be staan op te bouwen ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ Het is vooral ook moeilijk om nieuwe contacten op te bouwen. Contacten met mensen die er voor je willen zijn, die aan je kant willen staan bij het zoeken naar een nieuwe en meer zinvolle invulling van je leven. Mensen die je willen helpen om de vicieuze cirkel van je bestaan te doorbreken. Mensen die door hun aanwezigheid willen laten merken dat er hoop is.

De kerk beschikt over te weinig ^{concrete,} mogelijkheden om mensen een aanbod van onderkomen te doen.

En dat geldt niet alleen voor ex-gedetineerden. De groep van mensen die aansluiting zoeken bij anderen in eigen vormen is veel groter.

Met het oog daarop is het centrum Exodus gestart. "Eel duidelijk als een mogelijkd die de kerken te bieden hebben

Afsluitend wil ik zeggen:

In mijn werk in de gevangenis merk dagelijks dat er een honger is van mensen naar een boodschap van echte bevrijding, zingeving, hoop en verwachting, een boodschap van opstanding uit wanhoop en desillusie.

Die boodschap brengt het evangelie ons.

Het is een boodschap die zijn weerga niet kent.

Daarbij verbleken ~~de~~ ^{de} ~~xxxx~~ levens en wereldbeschouwingen.

Werken vanuit die boodschap met eigen vormen en in de taal van de mensen die eraan meedoen geeft de eigen kleur en de onvervangbare plaats aan het ~~juistixix~~ pastoraat binnē de inrichting van justitie.

Maar die bevtijdende richtinggevende, zingevende, hoopgevende boodschap zal ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ alleen dan overkomen en het hart van de mensen raken als die gedragen wordt door een gemeente die het aandurft die gemeenschap -ook met gevangenen in concrete daden gestalte te geven.

NCUB afd. Scheveningen - Mond.
12 oktober 1982